



**Monumentnummer\*: 517665**

Smallepad 5  
3811 MG Amersfoort  
Postbus 1600  
3800 BP Amersfoort  
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56  
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument  
Inschrijving register\* 27 december 2000  
Kadaster deel/nr 82791/185

Woonplaats\* Gemeente\* Provincie\*  
Amersfoort Amersfoort Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving  
Amersfoort Kruiskamp

Kadastrale gemeente\* Sectie\* Kadastraal object\* Appartement aanduiding Grondperceel  
Amersfoort G 3447

*Omschrijving\*\**

Omschrijving

Het hoofdgebouw van het voormalig Militair Hospitaal of INFIRMERIE is midden op een rechthoekig terrein gelegen. De voorgevel is georiënteerd op de Hogeweg. Een oprijlaan, eindigend in een cirkel, voert van de poort naar de hoofdentree. De gebouwen worden omringd door grasvelden, waarbij alleen de voor- en achtergevel van het hoofdgebouw aan betegelde oppervlakken grenzen.

Het hoofdgebouw, ontworpen op een in hoofdzaak rechthoekige plattegrond met de lange zijde evenwijdig aan de Hogeweg, bestaat uit een kelder met daarboven, op een plint, twee bouwlagen en een mezzanino. Het afgeplatte schilddak is gedekt met blauwe Tuile du Nord pannen. Aan de voorgevel bevindt zich een middenrisaliet met topgevel en steekkap.

De bakstenen gevels worden horizontaal geleed door doorlopende, dubbele cordonlijsten, die ter hoogte van de onderdorpels van de vensters in de tweede bouwlaag en over de mezzanino zijn aangebracht. De mezzanino wordt door een rondboogfries gemarkeerd, waarbij de bepleisterde consoles een ionische detaillering bezitten.

Op de hoeken van het hoofdgebouw bevinden zich kwartronde verbindingsvleugels die naar de vier gelijktijdig ontworpen barakken leiden. Deze barakken bezitten een rechthoekige plattegrond met de lange zijde evenwijdig aan het hoofdgebouw. Hierop bevindt zich één bouwlaag met een samengestelde kap. Ter weerszijden van het toegangspad bevinden zich de twee in 1894 toegevoegde

\* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

\*\* Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



barakken, die haaks op de Hogeweg zijn gesitueerd, met rechte gangen verbonden aan de kwartronde verbindingsvleugels.

Tegen de aan de westzijde gelegen barakken werden in de eerste decennia van de twintigste eeuw rechthoekige aanbouwen gepleegd.

In de symmetrische voorgevel (zuidzijde) van het hoofdgebouw wordt de middenrisaliet met de hoofdingang door twee gelijke traveeën met achzijdige hoekpilasters geflankeerd. Het middendeel bezit eveneens achzijdige hoekpilasters met in het midden van de eerste bouwlaag een veld van rusticawerk, waarin een rondboogentree is opgenomen. Op de verdieping bevinden zich in een bepleisterd vlak twee naast elkaar geplaatste vensters, omgeven door pilasters en een kroonlijst. In de topgevel is een tripletvenster geplaatst, waarvan de bogen door een bepleisterde band zijn geaccentueerd. De geveldelen aan weerskanten van de risaliet bevatten elk, zowel in de eerste als tweede bouwlaag, twee getoogde zeslichts schuifvensters met aan de bovenzijde een geprofileerde omlijsting. De mezzanino bevat tussen spaarvelden kleine vensteropeningen aangebracht.

De symmetrische indeling van de achtergevel is door toevoegingen van één bouwlaag verminderd, waarbij de linker aanbouw verder naar voren komt dan de rechter aanbouw. De gevel van de hoofdmassa bestaat uit zeven venstertraveeën, besloten door hoekpilasters. De middelste travee is breder en risaleert. De eerste bouwlaag van de middenrisaliet wordt door verdiept liggende, horizontale baksteen stroken geaccentueerd. De overgang van de tweede bouwlaag naar de mezzanino is hier door een gepleisterde lijst gemarkeerd. De venster- en deurpartij correspondeert met de erachter gelegen trappartij. Aanvankelijk bevond zich in de eerste bouwlaag een dubbele deur en in de tweede bouwlaag een venster dat vergelijkbaar was aan de overige vensters. Bij een verbouwing is echter de onderdorpel van het venster verwijderd en is het venster tot op de bovenzijde van de deur doorgetrokken. Links en rechts van de deur bevinden zich smalle rechthoekige vensters, die corresponderen met de daarachter gelegen toiletten. Hetzelfde geldt voor de kleine vensters in de twee bouwlaag.

De rechter gevel van de hoofdmassa bestaat uit vijf venstertraveeën en wordt door hoekpilasters besloten. De middelste travee risaleert licht. De overgang van de tweede bouwlaag naar de mezzanino wordt door een bepleisterde lijst gemarkeerd. In de mezzanino bevindt zich één venster dat recht boven de middentravee is geplaatst.

De linker gevel van de hoofdmassa is gespiegeld identiek aan de rechter zijgevel.

Het interieur van het hoofdgebouw bezit nog zijn oorspronkelijke indeling, waarbij een gang zowel op de begane grond als op de verdieping de gehele breedte van het gebouw in beslag neemt. Haaks op de gang bevindt zich in het midden de hal met de entree. Daartegenover is aan de noordzijde een grote trappartij aangebracht, met twee in de hoeken geplaatste toiletten, die zijn voorzien van kwartronde deuren.

#### Omschrijving kwartronde vleugels

Op de hoeken van het hoofdgebouw bevinden zich de kwartronde, vijf traveeën brede verbindingsvleugels, die uit bakstenen gevels bestaan. De op een plint staande gevels worden geleed door pilasters met kapiteel, waarboven een rondboogfries is aangebracht. In de spaarvelden bevinden zich gekoppelde rondboogvensters met roedenverdeling. In een later stadium is het plafond van de gangen voorzien van een glasstrook.

#### Omschrijving barakken

---

\* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

\*\* Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



De barakken uit 1877 hebben een rechthoekige plattegrond, waarbij de lange zijde evenwijdig aan de lange zijde van het hoofdgebouw is geplaatst. Hierop bevindt zich één bouwlaag, afgedekt door een samengesteld dak van grijze tuile du nordpannen. De bakstenen gevels zijn horizontaal geleed door bepleisterde stroken in de vorm van een grijze plint, een doorlopende cordonlijst ter hoogte van de onderdorpels en een band ter hoogte van de bovenlichten van de vensters, die de toog van deze bovenlichten vormt. Een lijst met bakstenen consoles is aangebracht onder de overstekende goot. De lange gevels met een breedte van zeven vensterassen bezitten twee traveeën brede hoekrisalieten, die voorzien zijn van hoekpilasters, waarbij de kapitelen gevormd worden door een cordonlijst. De flauwe dakhelling suggereert een fronton, waarbij het tympaan is gedecoreerd met een bepleisterd en geprofileerd medaillon, dat geflankeerd wordt door gepleisterde en geprofileerde driehoekige velden. De topgevels zijn voorzien van een overstek en witte boeien.

De in 1894 toegevoegde barakken sluiten ondanks een iets soberder detaillering in stijl goed aan bij de barakken uit 1877. De symmetrische zuidgevels zijn vensterloos. In de bakstenen topgevel is baksteenornamentiek aangebracht. Onder de ver overstekende kap bevindt zich een klimmend rondboogfries.

De asymmetrische noordgevels zijn in hoofdvorm vergelijkbaar met de zuidgevels. In het midden van de gevel bevindt zich de aansluiting op de rechte gang, die een zeer open karakter heeft, als gevolg van de strokenvensters aan beide gangzijden. Daarnaast is een klein rechthoekig venster aangebracht, voorzien van een strekboog en aanzet- en sluitstenen.

De asymmetrische oostgevels bestaan uit een zuidelijk deel met daarin vijf grote vensters, die corresponderen met de grote ziekenzaal, en een smaller noordelijk deel, waarin zich drie kleine vierkante venster bevinden, corresponderend met de kleinere vertrekken voor de verplegers.

De westgevels zijn gespiegeld identiek aan de oostgevel.

#### Waardering

Het hoofdgebouw met verbindingsvleugels en barakken van het voormalig Militair Hospitaal is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als zeldzaam en gaaf voorbeeld van een infirmerie, uitgevoerd in een eclectische bouwstijl met invloeden van het classicisme, het Romaans en de renaissance. Het complex is tevens van cultuurhistorische waarde binnen de ontwikkeling van de Nederlandse krijgskunde en de militaire geschiedenis van Amersfoort. Het gebouw heeft een ensemblewaarde in relatie tot de vrijliggende barak.

#### Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

#### Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

#### Functie

Infirmerie (B)